



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### Controversiarvm Omnivm Hviſs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

VIII. De Bonis Operibvs In Specie.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-35233**

*Quod in presenti momentaneum est. &c.* Meritum verò licet ad vtramque Dei iustitiam pertineat; magis tamen ad Distributiuam, quam Commutatiuam; quia distributio præmiorum reuocatur ad gratiæ prædestinationis, quæ est sine meritis præuisis facta. Ad Commutatiuam: quia præmium datur beatis secundum mensuram laborum.

IV. CARITAS requiritur magis, quàm FIDES. Nam illi promissa beatitudo est; Ioan. 14. *Si quis diligit me, diligam, & manifestabo ei me:* quæ manifestatio est beatifica visio. I. Cor. 2. *Oculus non vidit quæ Deus præparauit diligentibus se.* Proinde, I. Cor. 13. *Si habuero omnem fidem; caritatem autem non habuero; nihil sum: &c.* Et ista quatuor requiruntur ad meritum.

V. EX CONDIGNO non solum de Congruo, meretur iustus. Vnde Col. 1. *Ut ambuletis Dignè Deo.* 2. *Thef. 1. Ut digni habeamini regno Dei;* id est, condigni, &c. Rom. 8. *Non sunt condigna passiones. &c.*

2. Condignitas verò ea manat, Tum ex operum dignitate, vt quæ informari gratia: Tum ex Dei pacto. Quia, Ioan. 1. *Vita æterna est gratia mercedis pro gratia meritorum;* seu caritas patriæ pro caritate viæ: sed inter gratiam hanc & gratiam illam est proportio; ergo & condignitas. Gratia namque operandi bene, est *fontis saliens in vitam æternam*: fontis autem est proportio ad flumen gloriæ, quod latificat ciuitatem Dei. Ps. 45.

3. Sed meritum est duplex, Personæ & Operis. Item vita æterna duplex; Hæreditas, & Merces. Merito personæ potest haberi æterna vita, vt Hæredi-

tas: ac merito operis, vt Merces; Ad hoc opus pacto Dei, quod acceptanda sunt opera; non ad Illud: Quia gratia ex se se habet relationem ad gloriam.

4. DEVS verò etiam supra condignū remuneratur opera bona. Quia Matt. 5. *Merces vestra copiosa erit.* Luc. 6. *Mensuram bonam, confertam, & superfluentem dabit.* Luc. 19. *Habentis, plus dabitur.* Luc. 20. Etiam non operatus totum diem, datur tamen denarius totus; quia bonus sum, ait,

5. Primam tamen gratiam meretur nemo ex condigno, nisi solus Christus: eam meritis est omnibus. De hoc enim, non de illo, pactum constat.

6. Iustus nihilominus potest alteri gratiam mereri primam de congruo. Ita Mat. 9. *Videns Iesus fidem eorum,* &c. curauit ægrum. Sic Stephanus meruit Sauli conuersionem. Iustus interim sibi ex condigno mereri augmentum gratiæ potest, & ita crescere vsque in perfectum diem.

## V. DE BONIS OPERIBUS IN SPECIE.

### QVÆSTIO LXXXIV.

#### Oratio an sit Necessaria, & Vitiosa?

I. ETHNICI quidam, teste S. Tho. 1. 2. contra Gentiles. c. 96. per orationes putarunt Dei posse mutari Prouidentiam:

II. MESSALIANI, ait Theodoret. 4. hist. c. 10. dicebant, per solam orationem homines iustificari posse.

III. ETHNICI quidam, ait Cic. 1. 1. de nat. deor. 11. Peripatetici tollebant e medio & prouidentiam Dei, & orationem spernebant.

PELAGIANI, teste S. Aug. 1. de haer. c. 83. destruebant orationes Ecclesiæ; quod dicerent, homines suis vi-



fuis viribus possere ete viuere, & Dei seruare mandata.

WICLIF, teste Th. V. Vald. 10. 3. c. 1. 2. finxit, Deum non requirere cogitationes aut voces nostras; sed solum opera bona, quæ sunt oratio vitalis, aiebat.

LUTHERANVS Ioan. Monhemius in Catechismo finxit, Deū id petentib⁹ dare, quod daturus erat, etsi non petissent. Quo supernacaneam reddit orationem.

AVTOR. I. Deus est immutabilis, Nu. 23. 1. Reg. 15. Malac. 3. Jac. 1. Quia est simplex, infinitus, æternus. Ita S. Th. 1. q. 9. a. 1. Humana igitur oratione mutari nequit.

II. Not. sola oratio iustificat. Quia Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit. Ioan. 6. Nisi manducaueritis Carnem Filij hominis. &c. non habebitis vitam in vobis. Itaque hæc, aliaque talia sunt necessaria.

III. Oratio est necessaria sic vt, quæ Deus per eam dat, sine ea non dedisset. Ideo Luc. 18. OPORTET semper orare, & nunquam deficere, Luc. 21. Vigilate semper orantes, vt digni habeamini fugere ista. Thef. vlt. Sine intermissione orate. Eccl. 18. Nō impediatis orare semper. Ideo laudata est viduæ importunitas; Publicani humilitas; Luc. 18. Et petentis tres panes instantia. Luc. 11. 2. Deinde necessaria est ad benè viuēdi auxilium. Nā, Ioan. 15. Sine me nihil potestis. Vnde 2. Cor. 3. Sufficiens nostra ex Deo est. Orandus igitur Deus est. Planè, Ps. 105. Dixit vt disperderet eos; si non Moyses electus eius stetisset in contractione in conspectu eius. Item Mat. 17. Hoc genus demoniorum non eicitur, nisi oratione, & ieiunio. Iac. 4. Non habetis propterea, quod non postulatis. Petitis, & non accipitis; eo, quod male petatis. Ergo aliquid non datur; quia non, aut malè petitur. Idcirco Iacob, Gen. 25. pro prole orabat, tametsi ex Dei promisso sciret feminis sui bene-

ditionem. Sic Helias, 3. Reg. 18. ora pro pluuia ipsi præscita: Tobias, cap. 6. aduersus Asmodæum.

LUTHERO-CALVINISTA Melanthon in Locis Com. tit. Precatio: Calvinus Inft. 3. c. 20. §. 3. Brentius in Conf. V. V. V. de orat. ac cæteri, præ se ferunt maximi se orationem æstimare; at ipsius VTI LITATEM euacuant, & abnegat esse 1. Satisfactoriam: 2. Meritoriam: 3. Impetratoriam. Priores duas tollunt; mutilant impetrationem; dum negant orationibus impetrari peccatorum remissionem, & iustificationem; vt quæ soli tribuunt fidei, præcedenti orationem. Cætera dant precibus exorari posse.

AVTOR. Perutilis est oratio: 1. Ad Satisfactionem: Quia laboriosa & pænalis est; vt ieiunium; & eleemosyna.

2. Ad Meritum: Quia Mat. 6. Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

3. Ad impetrationem. Quia Luc. 18. Publicanus oratione facta, descendit iustificatus.

### QVÆSTIO LXXXV.

Orationem Dominicam quatenus carpant Hæretici?

I. TERTULLIANVS l. de Oratione, & CALVINVS Inft. 3. c. 20. §. 35. asserunt sex tantum petitiones, duasque vltimas in vnam contrahunt. 1. Calvinus mentitur pro se facere pios S. Patres; citatque S. Chryf. & Aug. 2. Suadet ex, Sed, particula aduersatiua. 3. Quia Luc. 11. non habetur, Sed libera nos. &c. quia, ait Aug. in Enchir. c. 116. continetur in præcedente.

AVTOR. Septem sunt petitiones orationis Dominicæ. Ita S. Patres, Aug. Ansel. Rup. Innoc. Thomas, Bonau. &c. Quidam solum exponunt eam, de numero nil laborant, Tertulliano, ait Sanctus Hilarius can. 5. in Matth.



consequens error abstulit auctoritatem.

AD I. Caluini; Mentitur.

AD I. Sed, hic non explicat præcedentem; sed quid maius indicat, scilicet *ne nos inducas: sed potius libera nos.* Vt, ne exigas à me debitum; sed condonatorum.

AD II. Apud Lucam in latina desiderantur duæ petitiones: *Fiat voluntua.* Et *Libera nos;* at in græca & Syriaca apud Euth. & Theophy. habentur. *Dei;* alio tempore, & alijs auditoribus docuit orationem Dominus apud Lucam, quâ apud Matthæum: unde Lucas forte non retulit totam. Ita *Rupertus.* Demum; *S. Aug. in Ench.* dicit tertiam esse quodammodo repetitionem primæ; & secundæ; & septimam tanquam unâ cum Sexta. Non dicit esse absolute. Sic Matthæus c. 5. octo Lucas c. 6. quatuor refert beatitudines, ait *S. Ambr. l. 5. in Lucam.*

II. CALVINVS *Inst. 3. c. 20. §. 44.* & *Melan. in Locis tit. de inuoc. voluit* in quinta petitione solum panem corporalem.

Suadent auctoritate *Chry. in Matt. 6. operis imperf.*

AVTOR. Nomine Panis intelliguntur omnia alimenta animæ corporiq; necessaria. I. Ita *S. Patres; Tert. Cypr. Nyss. Theoph. Aug. &c.* Aliorum sententia de solo pane spiritali, reiicitur, ut improbabilis. Neque obstat vox *πῶρον*, id est, super substantialis; quia etsi verbo significet excellentiam panis; in subiecto tamen idem est quod *substantialis* panis: sic Græci interpretes, *Bis. Nyss. Chry. Theophy; Euth.* Latini legunt *Quotidianum*, aut sic exponunt.

Liquet eò clarius, orare solius esse Creaturæ: Quo insanius blasphemant Thalmudistæ dicentes, Deum

quotidie certas orationes fundere: sic Machometes: Deum & Angelos prole orare. Ipse autem *Spiritus, postulat pro nobis,* Rom. 8. id est, facit nos postulare: Sic & *corui inuocant Deum,* Psal. 146. *Querunt,* Ps. 103. à Deo *escam sibi,* metaphoricè eo modo, quem Deus indidit ipsis affectui & fami significandæ.

III. WICLEFVS finxit duo: 1. Speciales orationes haud prodesse magis, quam generales: Ideo multas factas fundationes ecclesiasticas pro animabus fundatorum.

2. Nefas esse specialem fundere orationem pro vno aliquo.

SVADEBAT istis. 1. Quia perfecta caritas omnia complectitur.

2. Oratio Dominica est tota generalis.

3. Communitas præferenda est singularitati: nemo simul pro vtraque precari potest.

AVTOR. At Isaac, *Gen 25.* orabat in specie pro Rebecca: *David, 3. Reg. 17.* pro filiolo: *Helias, 3. Reg. 17.* pro vidue filio: *Onias, 2. Mach. 3.* pro Heliodoro: *Christus, Luc. 22.* pro Petro: *Ecclesia* pro eodem carcerato, *Act. 12.* *Paulus, Eph. 6.* petit orari pro se.

DICO AD I. Caritas ordinata est: ideo alios alijs anteponit; hos, quam illos magis adiuuat.

AD II. Oratio est generalis; at applicatio intenta est specialis: Vt illa Christi: *Transseat à Me calix iste.* Generalis tamen oratio est absolute melior speciali.

AD III. Verum est; nisi singularitatis sit urgentior necessitas.

## QVÆSTIO LXXXVI.

*Hora Canonice num rectè sint instituta, ac obseruentur?*

LUTHERVS *l. de abroganda Missa,* institutas reprobaui, ac sustulit. no ualq; instituit. queis res pial. mi manè, vespere totidem dicerentur: *Cantica Te Deum,*



Deum, Benedictus, & Symbolum Athanasij ad vespas addidit *Illyricus in Centurijs sic arguit*: Pelagius Papa instituit Horas Canonicas: ergo notis Antichristi fuit insignis.

At quis vnquam Horas in notis Antichristi posuit; præter ipsum?

*Brentius in Confess. Vitemb.* carpit quatuor: 1. Infitutas pro solis Clericis: 2. In lingua aliena 3. Continuas die noctuque. 4. Ad expianda potius peccata, quam iræ Dei placandæ, & consolationi fidelium.

AUTOR. Antiqua & rationabilis est Horarum Can. institutio.

I. Sunt septenæ: Ps. 118. *septies in die laudem dixi tibi.*

2. De Nocturno. Ps. 118. *Media nocte surgebam ad confitendum nomini Domini.* Luc. 6. *Christus pernoctabat in oratione.* Act. 16. *Paulus & Silas media nocte orabant in carcere.*

3. De Laudibus, Psa. 5. *Manè exaudies vocem meam; manè adstabo tibi.* Psal. 61. *In Matutinis meditabor in te.* Ps. 118. *Praeueniunt oculi mei ad te diluculo ut meditarer eloquia tua.*

4. De I. III. VI. IX. 2. Eldra. 9. *Legerunt in Volumine legis Domini quater in die, & quater confitebantur, & adorabant Dominum Deum suum.* Dan. c. 6. *Tri bus temporibus in die flectebat genua, & adorabat, confitebaturq; coram Deo.* Sic ca exponit Beda, Cyp. Hier. Act. 2. Hora tertia Apostoli orantes accipiunt Sp. Sanctū. Hora sexta, Act. 10. Petrus in superiore ædium parte orationi vacabat. Ad Nonam orationis horam, Act. 3. Petrus & Ioannes ascendebant in Templum.

5. De Vesperis, Ps. 54. *Vespere, Manè & Meridie narrabo & annuntiabo; & exaudiet vocem meam.* Ps. 140. *Eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum.* Constat ergo Antiquitas, & Sactitas

II. RATIO liquet earundem. 1. S. Cyp. serm. 6. *Vt SS. Trinitatem tertia quaque laudemus horâ.*

2. *Vt septem horis grati simus pro beneficio creationis, septiduo patratæ.*

3. *Vt recolamus beneficia redemptionis: in Vesperis primis, Cœnam Domini: in Completorio, Orati onē in horto; illusionem apud Annam & Cayphan: in Matutinis, conciliū principum: in I. ductionē ad Pilatum: in III. vocem Crucifige; in VI. crucifixionem: in IX. Expirationem.* Ita S. Atha. Basil. Casianus. &c. III. Rursus: *Vespere Christus depositus de cruce: Ad Cōpletorium sepultus: ad Matutinum re surrexit; & Pharaonem olim submersit: Hora I. apparuit mulieribus: III. Demisit Sp. Sanctum: VI. Petrus est iussus prædicare Gentibus: & Conuersus est Paulus: IX. Centurio Cornelius ab Angelo missus est ad Petrū.* &c. Vide Bell. l. 1. de bon. op. c. 13.

IV. PARTES HORARVM singulæ sūt irreprehensibiles; ergo & totæ.

1. Psalmi & Cantica sunt in Scripturis, & Fuerunt Apostolis in vsu: I. Cor. 14. *Cum conuentis, vnusquisque vestrum psalmum habet.*

2. Diuinitus inspiratum est *Te Deum laud.* ab S. Ambrosio & S. Augustino post huius baptismum.

3. De Hymnis docetur Col. 3. Eph. 5. etiam populo vsitatis.

4. Lectiones, Responsorialia, Capitula, &c. sunt è Scripturis, seu S. Patribus. Horarum igitur vsus est & Sanctus, & perantiquus. Vide in Genalog. p. 4. q. 17. de Hæresiarchis damnatis.



## QVÆSTIO LXXXVII.

*Cantus Ecclesiasticus an sit improbandus?*

LUTHERANI Centuriatores cent. 9. cap. 6. &c. nos vocant Baaliticos; vt in quos dicitur *Clamate voce maiori*: Non tamen cantum improbant vniuersè, quin vehementer commendant: Caluinianique pariter, vt Caluinus *Inst.* 3. c. 20. §. 31. Verum in specie improbant nostrum in lingua non vulgari, tali cum ritu ac ordine; præsertim cum stata solemnique obligatione solius Cleri.

TRANSYLVANI Trinitarij l. 2. c. 1. profitentur se Cantum cum tubis & organis præscribere: Inque *Antithesibus Christi veri ac falsi*, falsum Christum velle aiunt cantum.

SVADENT Scripturarum apparentiis, cuique soluta facilibus.

AUTOR. I. Ritus Diuina canendi peruetus est ac rationabilis.

1. Quia Angeli concinuerunt Christo nato *Gloria*.

2. Dauid Psaltes & composuit psalmos, & instituit organa. &c. cantores: & *Psal.* 150. hortatur ad cantum.

*Martyr* instat, ista veteris esse Legis, adq; nos pertinere nihil: Nihil, inquam, quæ futura præcinebant iam impleta: at multum, quæ præterita mysteria grati recolimus, omiſſis figuris.

3. Turbæ occinuerunt Christo *Hosanna*, obstrepentibus Pharisæis.

4. Qui *Mat.* 26. *Hymno dicto post cænam*, id est, cantato, ait *Conc. Tolet.* V. c. 12. *Et Aug. in tit. ps.* 2. & *epi.* 119. c. 18. *ὑμνῶν καὶ ᾠδῶν* græcè est.

5. Paulus & Silas, *Act.* 16. *media nocte orantes hymnum decantabant.*

6. Præceptum est *Col.* 3. *vt in psalmis, & hymnis, & canticis* sese exercent

credentes. 7. Constat Traditio S. Patrum. 8. Hæretici contrarij, sunt damnati: Vt Hilarius quidam, teste S. *Aug.* l. 2. *Retract.* c. 11. Henriciani, & Petrobrusiani: teste Cluniacensi: *W. cleffistæ*, teste *Tho. Wald.* to. 3. tit. 2. Demum complures Cantus ecclesiastici constant vtilitates, apud *Bell.* l. 1. *de bon. oper.* c. 16.

II. Clerum ad Cantum ac Horas obligari, ritè fit ac ordine.

1. Quia 1. *Par.* 15. *Constituit Dauid vram Arca Domini de Leuitis*, qui ministrarent, & recordarentur operum eius, & glorificarent, atque laudarent Dominum.

2. Apostoli omiſſis temporalibus suam munus proprium dixerunt: *Act.* 6. *Nos orationi & verbo Dei instantes erimus.* Vt igitur in Ecclesia non est omnium *Prædicare*; ita nec *Cantare*.

3. Ratio. Quia politia suos habet cubitores: ergo & Ecclesia; *Isa.* 62. *super muros tuos Ierusalem, constitui custodes, tota die & nocte in perpetuum non tacelint.* Item *Eph.* 5. *Numquid omnes Doctores, Prophete, &c.* sed suum cuique donum est ac officium in Ecclesia: Cleri, psallere. Idque iure ecclesiastico, non diuino.

## DE IEIUNIO.

## QVÆSTIO LXXXVIII.

*An ieiunij soluendi tempus ritè statuatur ac obseruetur?*

LUTHERANI; vt *Kemnitius in par.* 4. *Exam. Tril.* pag. 516. cōcedunt in ieiunio vnam in die refectio-nem; eamque carnæ, non prandij: at negant delictum ciborum seu abstinentiam à carnibus.



CALVINISTAE, vt Calvinus *Infl.* 4. c. 12. volunt ieiunium tribus perfici: 1. *Tempore*; vt nō solnatur prius, quam id perfectum sit, verbi gratia, oratio, cuius causa susceptum est: 2. *Quantitate*; vt solito minus comedatur; non vt vnica sit refectio in die. 3. *Qualitate*, vt sit abstinentia ab lautitijs; non delectus ciborū prohibitorum. Itaque nostrum tempus soluendi ieiunij carpunt.

SVADENT istis apud Scharpiū in *Cursu theo.* Sect. 26. q. 1. 1. Col. 2. Nemo vos iudicet in cibo, aut potu, aut parte diei festi. &c.

2. Papistæ vt videantur ieiunare, sub meridiem Vesperas canunt, tertiam pomeridianam mutant in meridianam; & satis esse aiūt tres horas post ordinariū prandii tempus ieiunare: conceduntque hæc variari posse. Ita & Kemnitiū.

AVTOR. Ieiunium sit cœna, non prandium; Vel, vt *D. Th.* 2. 2. q. 147. a. 6. & 7. ait, sit vna refectio, & hora nona, ex Ecclesiæ lege vel consuetudine.

1. Rationem adfert: *Vna refectio*: Quia ieiunatur, vt natura dometur, non destruat: at domatur vna refectio, quæ assuevit duabus: Destruetur, si nunquam sumeret. *Hora nona*: Quia ieiunare est carnem crucifigere; at Christus hora nona crucifixus expiravit.

2. *Iudic.* 20. *Ieiunauerunt illa die vsque ad vesperam*, Idem 2. *Reg.* 1. & 3. &c. Ergo mos ille peruetus est.

3. Ita S. Patres apud Bell. 1. 2. c. 2. Dico AD I. Loquitur ibi de legalibus ceremoniis; perque vim detorqueatur ad legem Ecclesiasticam, teste S. Hieron. ad *Aglaſiam* q. 10. *Aug. epist.* 59. q. 7. &c.

AD II. Ecclesia prandendi, & ad vesperam collationandi vsus tolerat; non imperat: constat tamē ieiunium eō perfectius esse, quò longius differ-

tur vnica refectio. *Dein*, talium determinatio est ab iure Ecclesiastico, vel Consuetudine, cuiusque locis; non ab iure diuino. Vnde varatio accidentis nil derogat substantiæ ieiunij; & illa cuiusque nationis Archiepiscopo, seu Patriarchæ est libera, ex causa occurrente graui.

### QVÆSTIO LXXXIX.

*An cibos quosdam censeamus immundos in sese?*

LUTHERANI, vt Lutherus *l. de lib. Christiana* Melanch. in *Apol.* art. 15. 26. Brentius in *Confes.* VVitimb. Kemn. in part. 4. Ex. 4. Trid.

CALVINIANI item vt Calvinus *Infl.* 4. c. 12. quatuor culpant: 1. Quod ducamus cibos quosdam ex se immundos. 2. Quod abstinentiam carniū, ouorum, & casei ad rationem ieiunij esse dicamus. 3. Quod delectum ciborum sub conscientiæ obligatione impere mus. 4. Quod eum esse meritorium asseramus, exque re indifferente cultum Dei necessarium efficiamus.

SVADENT affictam nobis ciborum immunditiam istis: vt Kemnitiū pat. 4. Exam. pag. 460. *Laborat amoliri suspicionem istam, quasi cibos prohibeant sicut Tarianus, Manichei, & Priscillianista, quasi vel maledicti sint, vel a diabolo occupati: Sed pontificie consecrationes creaturarum prorsus ostendunt, in eodem ipsos luto cum hereticis istis herere.* 2. *Dicunt carniū eam esse immunditiam, quòd prauas carnis concupiscentias excitent.* 3. *In consecrationibus suis petunt, vt diaboli vis à creaturis expellatur.*

AVTOR. Nihil commune nobis in ieiunio cum hæresiarchis; nec cibū vllū ex se immundū dixit vnquam Ecclesia certa Scripturarū, in *Antichristo* p. 4. q. 46. Quia cibos omnes semper comedit; solum certa abstinentiæ tempora definiuit, non immunditiæ vllius



vllius causâ; sed obedientiæ. Ideo & religiosi quidam sibi esum carniū perpetuò interdixerunt libera sponte sua. Aegris tamen vel in Quadragesima conceduntur carnes; sæpe & imperantur.

Dico AD I. Hæretici execrabantur etiam pisces, & quicquid animam habuisset. Vnde Montanista, & Tertullianus, orthodoxos appellabāt *Psychicos*, id est, animales seu animæ ueros, & delectabatur *εὐροφασία*. Demum: Quia S. Patres refutarūt ac anathematizarunt hæreticos dictos; ijdem & ieiunium nobis commendarunt, ac obseruarunt.

AD II. Ieiunij causa est castigatio carnis; quam carni cibi plus nutriūt; oua & lac etiam, quod, ut ait S. Hiero. l. 2. contra Iouin. sūt caro liquida, & sanguis albus. Nec ideo tamen immunda censentur. Vnde S. Aug. l. 10. Cōf. c. 31. *Non ego immunditiam obsonij timeo, sed immunditiam Cupiditatis.* Nec ideo vetat Ecclesia immoderatum carniū esum; quia hic ex se prohibitus est lege diuina. At hæretici, ait S. Ehiph. *Animata abominantes interdunt, non continentia gratia, neque honeste uitæ; sed ob timorem & imaginationem, ut non condemnentur.* De Manichæis S. Aug. l. de heres. c. 46. *Nō vescūtur carnibus, q̄ ab ocis quasi fugerit diuina substantia, ac tale remanserit, quod indignum sit in electorū ventre purgari.* Nil cum hac impietate nobis. Vide *Antichristum* p. 4. q. 46.

AD III. At licet conlecramus panem & alios cibos; non tamen ab iis abstinemus, ut immundis: ergo nec à carnibus idcirco. Nam totos annos multis abstinere carnibus oporteret;

quia ipsas adeo ratò benedicere conſueuimus. Demum: si putaremus benedictione cibos mundari, non eis abstineremus, sed vel in quadragesima benedictis vesceremur. Neque benedictio fit ob immundiciem, aut vim insidentis Satanæ; sed vt res sanctificatæ in creatione sanctificentur amplius per uerbum Dei & orationem.

## QVÆSTIO XC.

### *Delectus ciborum an sit de ratione ieiunij?*

LUTHERO-CALVINISTÆ vnanimiter certant contra abstinentiam ieiunij ab carne ouis & caseo; solam probant illam ab lauitiis & cupediis.

SVADENT multis. 1. Deus creauit omnia propter hominē: *Gen. 1. 9. Ps. 8. 2. Mat. 15. quod intrat per os non coinquinat. 3. Luc. 10. lubentur manducari, quæ apponuntur. Ita & 1. Cor. 10. Omne, quod exiit in macello, manducate. 4. Col. 2. Sunt omnia in interitum ipso usu, secundum præcepta & doctrinas hominum.* In hoc triumphat Kemnit. 5. *Discedent quidam à sude prohibentes nescire, & abstinere à cibis, quos Deus creauit. 1. Tim. 4. 6. Mat. 9. Mar. 2. Luc. 5. Non possunt filij regnorum ieiunare, quam diu cum illis est sponsus.*

AUTOR. Ad rationem ieiunij pertinet abstinentia à carnibus, certiq; cibis: id que licitè, iustè, & sanctè.

I. Quia piorum Vfus, est interpret ecclesiasticarum Traditionum optimus: at Dan. 10. *Ego iugebam trium hebdomadarum diebus, panem desiderabilem non comedi, & caro, & vinum non intulerunt in os meum.* Baptista, *Mat. 3. locustis & melle siluestri solum vescabar.* S. Petrus Apost. *solis lupinis vesci solitum accepimus, ex Clemente Alex. l. 2. Padag. c. 1. S. Iacobus à carnibus, S.*

Timor



Timotheus à vino abstinebat: Christiani Alexandria sub S. Marco solū cœnabant, & absque carne ac vino: *Euseb. l. 2. hist. c. 17.* Talium plena est historia ecclesiastica.

RATIOQUE fauet. Quia ieiunii est carnem Spiritui subijcere, ait *S. Aug. l. 30. contra Faustum, c. 5.* Huc communi regula opus erat, quæ seruiret omnibus: abstinentia à lautitijs ea esse nequit; cum quod lautum nullumque his: istis sit insipidum & parum. At caro cunctos delectat, nutritque ut maxime: ergo carnis abstinentia medium est optimum castigationis Christianæ, ac commune.

INSTA. I. Kemn. In Veteri Test. ieiunantes cœnabant sobriè, nullo ciborum delectu. 2. Sufficere se piscibus, opiparisque alijs, plus pugnat fini ieiunii, quam carne sobriè vesci. 3. Lasciuiam magis vino, quam ous aut caseo, nutritur.

DICO AD I. Nusquam Scriptura dicit eos cœnasse carnibus: at abstinentiæ docent.

AD II. Idè est piscibus per accidens in temperantiâ, vel condimenti non ex piscium natura. Et hanc, non illud respexit lex Ecclesiæ; quod hæc sit eadè semper: illud innumerè variet.

AD III. Carnium esus parat materiam luxuriæ: vinum non parat, sed accendit paratam intemperantius haustum: si materiam subtraxeris ieiunando; iam vinum fit caloris naturalis fomentum, non libidinis. Vnde in Oriente Ecclesia tam à vino, quam carne ieiunabat: regiones verò occidentis frigidiores à sola carne.

Porro ad Suasiunculas Luthero-caluinianas.

DICO. AD I. ex *S. Hiero. lib. 2. contra*

*Iovin.* Rectè; sed non solum omnia ad esum; nam & ad medicinam. &c. Comestibilia verò non ut semper comedantur.

AD II. Naturâ suâ non coisquinat; at per accidens inobedienciæ. Dein arguitur ibi Iudæorum superstitio in comedendo manibus illotis.

AD III. Commendat ibi modestiam in victu, vetans delicias: ut contenti sint appositis. Ita *Ambr. Theophy. &c.* ijs scilicet, quæ pro tempore loque licet. Sic *Luc. 10. Manducate que apponuntur.* Paulus de idolotytis loquitur, deque suffocato; vetitis in *Cong. Ierofoly.* Cuius obseruationem iubet, *Act. 15. 16.* Dein; *Rom. 14.* dixit, bonū est non comedere carnes, & non bibere vinum, ne frater scandalizetur. Ergo idem magis voluerit ieiunia Ecclesiæ obseruari.

AD IV. Loquitur ibi de legalibus ceremonijs; quod nequit ad leges Ecclesiæ detorqueri. Vnde *S. Hier. Aug. Chryf.* illud *Non tetigeris, neque contrectaueris*, referunt ad cadaver: *ne gustaueris*, ad suillam, leporinam. & *que sunt in interitum ipso usu* fidelibus in lege noua. Addit *Chryf. hom. 7. ad Coloss.* *Legem obijcias*, se esse diuinam; *ea tamen ipsa iam deinceps humana doctrina est, elapso videlicet temporis sui prescripto.* Dein: ibi per præcepta & doctrinas hominum intelliguntur ea, quæ repugnant Diuinis: ut *Mat. 15. ad Titum. 1. Isa. 29.*

AD V. Damnat eos, qui cibos, ut immundos, prohibent. Ita *S. Patres.* Et verò delectus ciborū est verus Dei cultus; non hypocrisis, ut *Kemnitius* fingit.



AD VI. Kemnitijs aut fallitur, aut fallit trifariam. i. Affingit Domino dictum hoc: Non esse filios nuptiarum legibus ad ieiunia adigendos: cum addiderit Dominus; *dum cum illis sponsus est*; quando gaudere oportet, non affligi ieiunio; *post ablatum vero ieiunabit*, sc. ex præcepto hoc **IEIUNABUNT.**  
 2. Fingit testamentum *vetus* esse præceptum ieiunij, & hoc non afflui **Nouo Test.** debere. Cum dixerit è contra Dominus, *Nouum non adtui debere Veteri*. Vt ibid. *Vinum nouum non fundi in vases vetes: Et Nemo, bibens vinum vetus statim vult nouum.* Proin S. Patres per *vetus* intelligunt Apostolos, tunc adhuc carnales & veteres; per *nouum*, præcepta euangelica, vt est de ieiunio; quod in nouo Test. esse perfectum voluit Dominus, non imperfectum, vt in Vetere Test. erat. Vnde obliquè tangebatur gloriantes in ieiunio legis veteris.

### QVÆSTIO XCI.

*An Ieiunium ingenere sui lege diuina præceptum?*

**LUTHERANI**; vt Kemnitijs p. 4. *Exa* pag. 440. fatetur ad testimonia & exempla ieiunij in Scriptura, liberè fieri ieiunia posse. Quo negat esse præceptum. Sic & ceteri.

**CALVINISTAE**, vt Calvinus *Inst.* 4. c. 12. aijunt esse perniciosam superstitionem confundere ieiunium cum operibus à Deo mandatis: cum sit res per se adiphora.

**SVADENT** istis apud Scharpium in *Cursu Theol. Sect.* 26. quest. 3. Quia Traditiones humanae de rebus adiphoris, verbo Dei contrariae sunt; cum sine verbo Dei ad verum Dei cultum pertinere finguntur. *Col.* 1. 2. Et cum sub præcepto conscientiae obligantur. Quia Dei voluntas est regula iustitiae: eaque sola

obligare conscientias potest. &c.

**AVTOR.** Ieiunium generatim sumptum habet diuinum præceptum; in particulari verò est ab Ecclesia decretum. Ita *S. Tho.* 2. 2. q. 147. a. 3.

**I. Ioele** 2. *Conuertimini in ieiunio.* Hoc merè morale est, non ceremoniale, non iudiciale; quia nil præfigurabat: proinde ad Ecclesiam pertinet omnium sæculorum: teste *S. Leone* ser. 4. de ieiun. 2. *Mat.* 6. *Tu autem cum ieiunas, unge caput: Modum ieiunandi tradidit sic, vt præsupponat esse ieiunandum ex præcepto; Sicut & Orandum: quod subiungit,*

**INSTAT** Melanch. hic: Duplex ieiunium est: Sobria cibi sumptio; Et parua, aut nulla, quod deest vel cibus, vel appetitus: Et hoc propriè est ieiunium Euangelicum, de quo *Mat.* 9. *Cum auferetur ab eis sponsus, tunc ieiunabunt;* sc. ex merore nauseabundi.

**DICO:** Vocula *Cum* innuit extraordinarium tempus ieiunandi; non quotidianum. *Tu cum ieiunas.* Ibid. *Cum ieiunatis, nolite fieri tristes.* &c. quasi dicat, aliquando ieiunabitis, non quotidie; at quotidie & semper est præcepta sobrietas. Neque ex ablato sponso tantus erat incror Apostolis. Quia *Luc.* 14. *Deus implet cibo & latinià corda vestra,* ait Paulus.

**II. S. Patres** asserunt diuinum ieiunij præceptum. *S. Aug. epist.* 86. *Testamentum nouum reuoluens vides præceptum esse ieiunium. Quibus autem diebus oporteat ieiunare, præcepto Domini, aut Apostolorum non inuenio definitum.* Addit Dominicis diebus, & à Pascha ad Pentecosten non ieiunari. At contra Melanchthonem hoc est: nam ijs diebus seruanda est & sumptio sobria cibi: & nemo



nemo cogitur ad cibum etiam paruū, qui non habet appetitum, aut cibum.

III. RATIO Suadet. Quia Ius naturæ iubet pœnitentiā agere pro peccatis, tentationi resistere, peccata vitare: atqui potest euenire, vt quis nec per orationem, nec per eleemosynā satisfacere possit: ergo tunc ieiunio tenebitur ad satisfactionem.

Non tamen ieiuniū est in Decalogo præceptum; quia hic pertinet ad Iustitiam; ieiunium verò non, sed ad temperantiam.

DICO AD I. Ieiunium cum sit in genere præceptum, & in se bonum; esse res adiaphora nequit, aut Dei Verbo contraria, cum adiaphora nulla ei aduersentur. De obligatione quæst. sequente.

### QVÆSTIO XCII.

*An lex Ecclesiæ possit ad ieiunandum obligare in conscientia?*

LUTHERANI & CALVINIANI; (sicut olim Eustathiani & Aeriani, teste Socrate l. 2. hist. c. 33. & Epiph. heresi 75.) pertinaciter negant.

LUTHERVS l. de libert. Christiana. Melanch. in Conf. Aug. a. 26. Brentius in Confes. VVittemb. de ieiunio.

CALVINVS Inst. 4. c. 12. Kemn. par. 4. Exam. Negant posse talem iustè ferri legem: ab lata quenquam obligari, nisi ratione Scandalij, aut contemptus.

SVADENT ex historia antiquitatis. 1. Kemnitijs pag. 589. De ieiunio Paschali voluerunt quidam cum Episcopo Romano leges ferre, opinionone necessitatis, sub excommunicatione, quando, quomodo esset ieiunandum. Sed Irenæus despondit. Liberas, & dissimiles, esse illas obseruationes, nec cogendam Ecclesiam.

2. Calu. & Kemn. Montanus, teste Euseb.

hist. l. 5. c. 17. primus tulit legem ieiunij. Et Tertullianus defendit libertatem Christianam contra Montanum; nouasque leges de ieiunio habuit pro hæresi.

3. Spiridion, ait Sozom. l. 1. c. 11. in quadagesima carnes apposuit hospiti suo, & comedit. Ergo ieiunium est res libera.

AVTOR. Legibus Ecclesiæ fideles obligantur in conscientia ad ieiuniū.

1. S. Scriptura Vereris & Noui testamenti. Vide *Antichristum* p. 4. g.

INSTAT Kemnitijs Exempla præcepti ieiunij Hebræorum referri ad *καλοῦργίαν* oportere.

AT Audax hoc & impudens est: nā Scriptura laudat filios Ionadab, *Iere.* 35. Mardocheum, *Hest.* 9. ob ieiunia instituta; Et illa quarti, quinti, septimi mensis, *Zach.* 8.

2. Quia sic docet Traditio; Canonesque Apostolorum, *Can.* 68. iubent non ieiunantē in quadagesima Clericum deponi, Laicum excommunicari.

3. Sic & plura Concilia, Sanctique Patres. Vt rectè affirmet *S. Chryf. hom.* 2. in *Genesim.* Quadagesimam inflectere conscientiam Regum & Imperatorum omnium ad obedientiam. Vnde vltima flagellante annonā Constantinopoli Iustinianus alterā quadagesimæ hebdomadā macellum aperuit: nemo tamen è tanto populo vel id intrasset; mors eis præ fame; præ vtraque præceptum fuit ieiunij.

3. RATIO euincit. Quia præfules Ecclesiæ possunt condere leges; patet *p.* 2. g. 70. supra: at omnis vera lex actū virtutis non necessarium facit necessarium: talis est actus ieiunij iusta lege præceptus: ergo non necessarius est. Vnde peccata actus præcepti omissor,



aut transgressor. Neque hoc ratione scandali aut contemptus, ut finxit Melanchthon: nā hic & illud lege diuina prohibentur, non ecclesiastica ut ieiunium tempore isto tali. Qui autem tempore prohibito comedit carnes absque Ecclesiæ contemptu, is peccat ratione temperantiæ lesæ, quæ lege diuina & naturali præcepta est.

Disco AD I. Iræneus non dicit, fuisse qui cum Episcopo Ro. legē de ieiunio ferre vellēt: sed monet Victorē, dis similitudinem ecclesiæ in celebrando Paschate esse tolerandam; sicut illa in ieiunando. *Deinde*: non erat tunc questio de Paschatis & ieiunii lege; sed de Oriente & Occidente, an eadem lex utrobique seruanda esset. *Demum*: Nō erat quæstio de substantia, essetne ieiunium & Pascha seruandum; sed de accidente temporis.

AD II. Vocem *primus* addiderunt Eusebio hæretici. Et Tertullianus nō dicit Montanum *primum* leges ieiunij fecisse; sed *nouas* addidisse; docetque ante Montanum fuisse ieiunium quadragesimæ. Et S. Hieronymus arguit Mōtanum quod tres quadragesimas excogitarit: idque ait Theodoretus, præter Ecclesiæ morem: *Demum*: hac in causa nulla est autoritas Montanistæ Tertulliani, morem Ecclesiæ hæreticæ impugnantis; non ciborum delectum, aut huius meritum; sed suas leges esuriales statuentis.

AD III. Cuius licet tempore ieiunij edere carnes, ita iubente necessitate aut caritate. Sic Spiridion fecit. *Dein*: hic nil cibi habuit præter carnes fumatas; quod, solitus dies plures ieiunare, tunc panem non parasset,

Et prius à Deo veniam petiit, quam ederet. Et hospes recusauit carnes, *Christianus sum*, dicens. Cui Spiridion: *Omnia munda mundis* Christianis; scilicet tali in necessitate. I hæc imitentur No uatores. At ea silent.

### QVÆSTIO XCIII.

*An ieiunium sit Dei Cultus Meritorius, & Satisfactorius?*

LUTHERANI, ut Melanchthon in *Conf. Aug.* 26. Brent. in *Conf. VViremb. de ieiun.* Kemn. p. 4. *Ex pag. 420.* cum Iouiniano docent, ieiunia, ciborum que delectum ad salutem prodesse nihil dum quam.

CALVINIANI ex Caluino *Inst.* 4. cap. 12. & Kemn. volunt utile ieiunium carni coercendæ, orationi adiuuandæ, humilitationi, poenitentia. &c. At nihil ad placandum Deum, impetrandum auxilium, aut præmium promerendum.

SVADENT istis, 1. Brentius. *Isa.* 58. *Non quid tale est ieiunium, quod elegi, per diem affligo animam? Nonne hoc est magis ieiun.* Dissoluerunt obligationes impietatis. Kemn. ex *Ier.* 14. *Esuriatis, non exaudiam.*

2. Calu. *Ioel.* 2. *Scindite corda vestra, & non vestimenta vestra.*

3. Melanch. 1. *Tim.* 4. *Exercete ad pietatem corporalis enim exercitatio ad modicum valet, id est, ieiunium* ait S. Ambr.

4. Kemn. Allegata Pharisei ieiunia Dominus *Luc.* 18. comparauit vestibus detritis, quæ nouitas Euangelii non conueniunt. *Matth.* 9.

5. Kemn. Ad *Col.* 2. arguuntur electæ religiones, corpus macerantes. Huc afferunt (mala fide) S. Patres apud Bell. l. 2. c. 13.

AVTOR. Ieiunij fructus sunt plures iuxta Ecclesiæ Præfationem, *Corporali ieiunio vitia comprimis, mentem eleuas, virtutem largiris & premia.* Sic & S. Ambr.



Ambrosii hymnus: *Carnis terat superbiam potus cibi que parcitas.*

Nec dicimus, ut affingit nobis Kēnitius, ieiunium per se absque relatione ad pium finem, esse ex opere operato cultum Dei meritorium & satisfactorium: Nam per se dicit abstinentiam, estque res media, non virtus: at respectu finis pī est virtus, & actus elicitus, Temperantiæ. *Dein*; opus operatum pendet ex instituto Dei; non ex merito cuiusquam, uti vis ieiunij ex deuotione dependet, ut Satisfaciat, Mereatur, & Impetret: teste S. Scriptura, in meo *Antichristop.* 4. q. 46.

2. Ita & S. Patres.

INSTAT Calvinus in Harm. Mat 6. Non eadem est ieiunij, quæ orationis vis: cum hæc sit Dei cultus præceptus; at illud, res media; ideo datur merces orationi per se, ieiunio nõ per se, sed ratione orationis.

Dico. Omni operi bono debetur merces de congruo; ergo & ieiunio, quæ ex electione, seu institutione suscipitur cum fine salutari: testibus innumeris exemplis & Patribus.

INSTAT Kemn. i. Patres rhetoricantur, exaggerationibus suis ad ieiunia homines inducturi; ut loquantur hortatoriè magis quam verè, teste Chrysostomo.

1. Analogicè tribuunt ieiunio, ut causæ remotæ, quod conuenit orationi, aut pœnitentiæ, quibus seruiunt ieiunia.

Dico Ad I. Adeo omnes rhetoricè, nullus verè loqueretur? S. Chry. *de compunct. cordis*, reprehendit tales rhetoricantes; at non S. Patres.

AD II. S. Patres distinctè omnia docent: iuuari orationem ieiunio, placari Deum, impetrari beneficia, satisfieri pro peccatis; ut analogiæ locus, esse nullus queat.

Dico AD SVASTIONEM I. istis Dominus declarat, placere sibi ieiunium, cui iuncta est iustitia vitæ; quantum displicet ieiunium iniquorum. Ergo *Nunquid hoc est ieiunium*, subaudit S. Hieron. *solum*.

AD II. Nil ad rem: nam scissio vestium non est ieiunium, sed contritionis signum.

AD III. S. Ambr. id sic exponit: Ieiunium sine elemosyna *ad modicum utilis est*; at misericordia *ad omnia*. S. Chry. verò, cæteri que rectius ita; *Corporalis exercitatio*, sc. athletica corpori roborando: at exercitatio pietatis ad roborandū spiritum, *ad omnia utilis est*. Est igitur comparatio vtriusque gymnasii, nullaq; mentio de ieiunio. Quod quem admodum *ad modicum val. re* diceret, cum id toties & tantoperè commendet?

AD IV. Phariseus non ideo iustificatus nõ est quod ieiunaret: sed quod superbè se exaltaret. Et *Mat. 9.* ieiuniū nouis vestibus comparatur, non detritis.

AD V. *Col. 2.* reprehenditur *θελοθρησκεία*, id est cultus voluntarius sed irrationibilis, ideòque superstitiosus; qualis non est ieiuniū utpote *rationabile obsequium*. Agiturque ibi de immoderatè ieiunantibus; item contra fingentes, esse cibos aliquos ex se immundos.

#### QVÆSTIO XCIV.

*An iusta sit Origo, Varietas, & Ratio Instituta Quadragesimæ?*

LVTHERANI ac CALVINIANI contendūt: Quadragesimam, post Apostolorum tempora, ex.



ra, ex superstitione, & peruersa imitatione Christi irreplisse. Ita Kemn. p. 4. Exa. Magdeburgenses Cent. 1. l. 2. c. 10. Caluinus Inst. 4. c. 12. §. 20. ac ceteri omnes.

SVADENT isto, quod Kemn. ex S. Irenæo confingit

1. Tempore Apostolicorum varias fuisse obseruationes & leges.

2. Quadragesimam fuisse vulgarem Consuetudinem, non mandatum.

3. Et hanc priuata fuisse autoritate inuestam ab simplicibus.

4. Deinde aliquid esse statutum de ieiunio, idque ex priuata deuotione.

5. Ob ea viros Apostolicos id non accurate obseruasse.

6. S. Aug. epist. 86. ait: *In nouo Test. video præceptum esse ieiunium. Quibus autem diebus non oporteat ieiunare, quibus oporteat, præcepto Domini vel Apostolorum non inuenio definitum.*

AVTOR. Quadragesimæ ieiunium est ab Apostolis institutum; ab Ecclesia traditum. 1. Sic Canon Apost. 68. 2. S. Hier. epist. ad Marcellam, S. Leo ferm. 6. de Quadrag. 3. Quia Aug. ep. 118. & l. 4. de bapt. c. 24. omnia ea ex Apost. Traditione descendere, quæ in vniuersa Ecclesia obseruantur, & in nullo Ecclesiæ Concilio instituta inueniuntur. AT tale esse Ieiunium testantur plura Conc. vt Laodicænum can. 49. Nycænum can. 5. & c. Dein nullus Patrum antiquissimorum non meminit Quadragesimæ, vt rei sacræ.

Quò impudentior vox Caluini Instit. 4. c. 12. §. 20. *Iam inualuerat supersticiosa Quadragesimæ obseruatio.*

AT est APOSTOLICA. Quin asserunt quidam S. Patres, à Domino institutam, non verbo, sed exemplo; & inspiratione Dei: sic S. Ambr. Hier. Aug. Leo.

DICO AD Kemnitiana S. Irenæus

loquitur, non de Institutione ieiunij, sed de forma, sc. quamdiu sit cuique ieiunandum: vno die, an pluribus, an quadraginta horis. De varietate ieiunantium plus, minusuè diuersi diuersa; at Quadragesima vna fuit omnibus.

AD VI. S. Augustini: Hic loquitur de præcepto Christi in Scripturis expresso; non de Tradito: at ieiunium est in hoc non illo; vt iam liquet. Hactenus ex Communi sententia.

SENTENTIÆ particulares de origine Quadragesimæ sunt duæ, & improbabiles.

I. CASSIANI, Collat. 21. c. 30. per totum annum quale fuisse ieiunium in primitiua Ecclesia: Dein negligi coeptum: demum Quadragesimam institutam communi consensu fuisse.

AT CONTRA. Vt vita cælebs nõ fuit communis Christianis cunctis in tota ita nec ieiunium. Quia Act. 13. dicitur Paulus & Barnabas ordinati in opus Euangelij cum Ieiunio & Impositione manuum: atqui vt hæc temporaria paucorum, ita & ieiunium non fuit continuum, annuum, & omnium. Et 2. Cor. 11. dicitur *in ieiuniis multis non continuis*. Et S. Ioannes Euangelium scripturus solemne indixit ieiunium. 2. Nusquam extat commune decretum, de quo Cassianus.

II. SENTENTIÆ referentium Quadragesimam institutam ad Telephorum Papam, apud Eusebium Chronico.

AT CONTRA. Telephorus mandauit Clero, vt VII. hebdomadas integras abstineret à carnibus; cum Latini non VII. integras abstinerent. Dicit S. Ignatius, factus anno 71. Episcopus Antiochenus, & martyrizatus anno 109. institutam iam Quadragesimam commendat in ep. ad Philippenfes: ante Telepho-



lephorum Papam creatū anno 142. martyrio coronatum anno 154. testibus Baronio & Bzouio annis iisdem.

VARIETAS Ieiunij vt multa varias apud nationes fuit, ita nil idem officit constanti vnus Quadragesimæ traditioni: vide *Bell. l. 2. c. 15.*

RATIO Quadragesimæ CALVINO est vna κακοχρησία: Kemnitijs, assignari rationes solitas ab Theologis recitasse, ait esse eas refutasse. Recitentur itaque.

AUTOR. Institutæ Quadragesimæ rationes feruntur VII. I. S. Leo serm. 4. de quadrag. *Vt in XL. diebus aliorum temporum culpas, & pia opera redimerent, & ieiunia casta decoquerent.*

2. S. Hieron. in Iona 3. *Dominus XL. dies ieiunauit, vt hereditatem nobis ieiunij derelinquens ad esum Corporis sui, sub hoc numero animas nostras prepararet.*

3. Tert. l. de iei. Vt impleretur illud Mat. 9. *Cum auferetur sponsus, TVNC ieiunabunt.*

4. S. Leo serm. 12. Quò dignius celebraretur Passio & Resurrectio Christi; *Vt, in cuius Resurrectione sumus conuersati: in ipsius inueniamur Passione commortui.*

5. Ob Catechumenos, ait S. Ambr. *Vt XL. dierum circulo ieiunantes, (ceu Helias) spiritalem baptismatis pluuiam mereamur, & longam gentiliū siccitatem lauari mundatio salutaris irroret.*

6. Cassianus Collat. 21. c. 27. vt quasi decimas de anno dependamus Deo.

7. S. Ignatius epist. ad Philip. *Ieiunandum Quadragesimā, quia Imitationem continet conuersationis Domini: Sic & S. Patres cæteri, Basil. Nazian. Hieron. Chry. Aug. Ambr. &c.*

Dominus tamen ieiunauit à Ia-

nuarij 6. vsque ad 14. Febr. Voluit autem Ecclesia post Dominum, quam cū Domino ieiunare. Et vt ieiunium iungeret Passionis Resurrectionisque celebrationi, *Item*, in vere innouante se natura tentationes surgunt carnis acriores: Tempusquē illud est omnium aptissimum ad ieiunandum.

IN STAT Caluinus Iesum non ieiunasse ad Imitationem nostram: Quia 1. Oportuisset eum quotannis ieiunasse: 2. Non omni abstinuisse cibo: 3. Et Moyses XL. diebus ieiunauit, non tamen idcirco fuit institutum ieiunium, aut tractum ad imitationem.

DICO AD I. Sic Domino placuit, qui solum vna die tentatus fuit; nos quotannis sæpe tentamur, ideo & quotannis ieiunamus.

AD II. Imitamur Magistrum in abstinenti aliqua, non in omnimoda Dominum; id enim virtutis est; hoc miraculi: Ita *Greg. Nazian.*

AD III. Nusquam legitur Moyses datus in exemplum; at Christus, Ioan. 13. *Exemplum dedi vobis.* 1. Pet. 2. Eph. 5.

### QVÆSTIO XCV.

*Cur instituta sint ieiunia quadam breuiora, & stata?*

LVTHÉRANVS Kemnitijs par. 4. *Exam. pag. 578.* Ieiunij in feria quarta & sexta causam fingit; quod ijs diebus ad audiendum Dei verbum conueniebatur.

AUTOR. At tunc maximè Dominicis ieiunasse oportuisset, quibus vbique prædicabatur; & tamen ijs ieiunari vetabatur, teste S. Aug. epist. 86. & 119.

CAUSA igitur vera est de feria quarta, quòd eā Dominus sit præditus; sexta, quòd crucifixus. Ita *Clemens lib. 5.*



*Apost. Constit. c. 16. S. Aug. epist. 86.* Hæc verò est memoria ablati Sponsi, ait S. *Epiph.* ac monet, si Natalis Christi in eorum aliquem dierum venerit, tunc non ieiunari, vel abstineri: Idque ex lege Ecclesiæ. Lex ea renuit Græciã totã; at in Latina Ecclesia præceptum de feria quarta transit in Sabbatum; vt hodieque perstat Custode consuetudine ac lege. *Bell. l. 2. c. 18.*

II. LUTHERANVS Kemnitius ieiunium quatuor temporum è medio vult sublatum.

SVADET istis. 1. Quia Tertullianus ait, nullum ab Apostolis impositum esse ieiunium, sub præcepto præter Paschale.

2. Hieronymus ait vnam ieiunari Quadragesimam: cetera ieiunia esse Voluntatis, non Necessitatis.

3. Quia Iudæi cetera ieiunia ex proprio cerebro instituerunt; ideoque ab Zacharia, c. 8. reprehensi sunt. Neque fas Christianis, imitari Iudæos: nam cacozelia est.

AVTOR. I. ORIGO ieiunii quatuor temporum; sicut Quadragesimæ supra; inde ab Traditione Apostolica deducitur.

1. Quia ita S. Leo *serm. 2. de ieiun. Pentec. & serm. 8. de ieiun. septimi.* Idem *serm. 7.* testatur id Vniuersale esse per Ecclesiam.

2. Deinde: ab nullo Oecumenico Conc. reperitur institutum.

3. Accedit, Callistus Papa, sub annum 223. *epist. ad Benedictum*, affirmat seruari id consuetum iam diu antè.

4. De eo Act. 27. *Ieiunium iam præterierat*, sc. solenne ac statum decimi mensis: quo Ecclesia ieiunare suevit ob Ordinationes; vt liquet *Act. 13.* & fatentur Sectarij.

II. VARIETAS in eò duplex accidit.

1. Principio trium id temporum erat; dein S. Callistus addidit quartum.

2. Ea quatuor ieiunia non eadem eiusdem mensis hebdoma celebrabant omnes.

III. CAUSÆ instituti sunt istæ.

1. Imitatio Iudæorum; & hæc iusta ac pia: quia ijs erat Morale, non Ceremoniale seu Iudiciale institutum: cum nil præfiguraret futurum. Ita S. *Callistus, Leo. &c.*

2. Ordinationes Clericorum, vt eas fortunaret Deus. *Gelasius epist. 1.*

3. Fruges terræ; quò Deus eas feruaret, & pro ijs gratias referrent fideles. S. *Leo serm. 2. §. 8.*

4. Vt, sicut erat ieiunium annuum, & hebdomadarium; ita & esset trimestre.

DICO AD I. Tertullianus fregit totam feram fidei in causa ieiunij; vt Montanista. *Dein* Instituerint Apostolice ne addito præcepto & annuum & trimestre; at Callistus præceptum addidit, remittente caritate ac zelo.

AD II. Dixerat S. Hier. Montanistas ieiunare sub præcepto tres Quadragesimas; vnam Catholicos; subiunxit: *Non quòd per totum annum ieiunare non liceat; sed quòd aliud sit Necessitate, aliud Voluntate munus offerre.* At de necessitate præcepti erat ieiunium annuum, trimestre, & hebdomadale: cetera, cuiusque voluntatis.

AD III. Zacharias reprehendit non ieiunia in se bona; sed ieiunantes malè. Ita *Hier. Theod. Rupertus, Leo. &c.* Et verò Christianis fas, in ieiunijs aliquibus imitari Iudæos, docet *S. Augustinus*

& S. Leo.

F I N I S.